

Załącznik
do uchwały nr CDXXVIII/7547/2023
Zarządu Województwa Lubelskiego
z dnia 7 lutego 2023 r.

Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych
i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Lubelskiego
na lata 2023 - 2024

Lublin, luty 2023

Spis treści

Spis skrótów.....	3
Wprowadzenie	4
Cele i założenia dotyczące tworzenia i systemu realizacji RPDl	5
Obszary interwencji	8
Obszar I. Zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci.....	8
Obszar II. Rozwój usług w społeczności lokalnej dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność oraz usług dla ich opiekunów i rodzin	41
Obszar III. Rozwój usług w społeczności lokalnej dla osób z problemami zdrowia psychicznego	51
Obszar IV. Rozwój usług w społeczności lokalnej dla osób w kryzysie bezdomności zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym	56
Obszar V. Rozwój usług na rzecz obywateli państw trzecich, w tym migrantów/uchodźców	63
Spis tabel	75

Spis skrótów

Tabela 1. Spis skrótów

CUS	Centrum Usług Społecznych
DI	Deinstytucjonalizacja
DPS	Dom Pomocy Społecznej
DW EFRR	Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie
DW EFS	Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS+	Europejski Fundusz Społeczny Plus
FAS / FASD	Fetal Alcohol Syndrom (j.ang.) - Płodowy Zespół Alkoholowy / Fetal Alcohol Spectrum Disorder (j.ang.) - Spektrum Poalkoholowych Zaburzeń Rozwojowych
FERS	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027
IZ PR	Instytucja Zarządzająca programem regionalnym Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027
JST	jednostki samorządu terytorialnego
LPDI	Lokalne Plany Deinstytucjonalizacji
MFiPR	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej
MRiPS	Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej
NGO	non governmental organization (j.ang.) organizacja pozarządowa
OPS	ośrodek pomocy społecznej
OPT	Obywatele Państw Trzecich
PCPR	powiatowe centrum pomocy rodzinie
PES	podmioty ekonomii społecznej
ROPS	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie
RPDI	Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie
ZAZ	Zakład Aktywności Zawodowej

Wprowadzenie

Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Lubelskiego na lata 2023 – 2024 został opracowany w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Lublinie. Plan jest dokumentem, który nadaje strukturę planowanym zmianom w zakresie rozwoju usług społecznych zgodnie z wynikiem przeprowadzonej diagnozy regionalnej i może stać się ważnym punktem wyjścia do lokalnych planów deinstytucjonalizacji realizowanych na poziomie poszczególnych gmin i powiatów.

Projektowanie usług społecznych to aktualnie jeden z najważniejszych kierunków działań samorządów terytorialnych. Niniejszy dokument w najbliższych latach będzie wyznaczał kolejne kroki rozwoju usług społecznych przy uwzględnieniu zaangażowania nie tylko sektora publicznego, ale także organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej i biznesu, bez których ten proces nie będzie możliwy.

Usługi społeczne obok polityki zabezpieczenia dochodu są najważniejszym komponentem polityki społecznej. Stanowią one odpowiedź na wyzwania społeczne i powiązane są z potrzebami wynikającymi z takich procesów jak: zmiany demograficzne i starzenie się społeczeństwa, zmiany w strukturze rodzin, przeobrażenia rynku pracy, wzrost liczby osób o szczególnych potrzebach i z niepełnosprawnością, ryzyka socjalne, kryzysy personalne i rodzinne, a także zapotrzebowanie na kompetencje i kwalifikacje. Dostępność usług w zakresie wsparcia społecznego i profilaktyki powinna być realizowana z myślą o każdej osobie, która może ich potrzebować, ale szczególne miejsce w społeczeństwie przypisuje się osobom z grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem, takich jak: osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysach: psychicznym, bezdomności, uzależnienia i przemocy oraz dzieci i młodzież przebywające w pieczy zastępczej. Tym grupom (przede wszystkim) dedykowane są: „Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 r. (z perspektywą do 2035)” oraz „Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030”, a na poziomie regionalnym Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji (RPDI).

Proces deinstytucjonalizacji programowany jest w perspektywie wielu lat, co powoduje, że zmiany w zakresie dostępności usług i ich koordynacji będą następowały etapowo w sposób:

- a) zindywidualizowany (dostosowany do potrzeb i możliwości danej osoby), jak najbardziej zbliżony do warunków odpowiadających życiu w środowisku domowym i rodzinnym;
- b) umożliwiający odbiorcom tych usług kontrolę nad swoim życiem i decyzjami, które ich dotyczą;
- c) chroniący odbiorców usług przed izolacją od ogółu społeczności;
- d) gwarantujący prymat indywidualnych potrzeb mieszkańców gmin nad organizacyjnymi wymogami i procedurami.

Deinstytucjonalizacja dotyczy każdego z nas. Jest odpowiedzią na problemy społeczne, których wszyscy doświadczamy. Deinstytucjonalizacja to proces ułatwiania dostępu do usług społecznych (opiekuńczych, asystenckich, mieszkaniowych i wielu innych) w środowisku lokalnym, co oznacza realizowanie ich poza instytucjami całodobowego pobytu.

Z jednej strony to zapobieganie umieszczaniu osób zależnych w instytucjach, z drugiej – zmiana charakteru istniejących instytucji całodobowego pobytu w kształcie jaki znamy, przenosząc ich zasoby na poczet nowych usług w środowisku lokalnym. To proces, który ma

pokazać nam jak uwzględniać indywidualne potrzeby człowieka potrzebującego pomocy, jego prawo do podmiotowości, decydowania o sobie, potrzebę bycia wśród bliskich mu ludzi na co dzień. To również troska o sprawujących nad nimi opiekę członków rodziny, tzw. opiekunów faktycznych. Rozbudowa systemu różnorodnych usług środowiskowych ma stworzyć każdemu człowiekowi realną możliwość wyboru sposobu życia. W przypadku dzieci daje szansę na urzeczywistnienie prawa dzieci i młodzieży do życia w rodzinach.

Cele i założenia dotyczące tworzenia i systemu realizacji RPDI

Jednym z kluczowych działań wdrożeniowych określonych przez przyjęty 15 czerwca 2022 r. przez Radę Ministrów dokument „Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035)” jest wskazanie regionalnych ośrodków polityki społecznej jako koordynatorów obszaru włączenia społecznego.

ROPS zgodnie ze Strategią otrzymał zadanie przygotowania Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji. Plany będą przyjmowane na okres do 3 lat i będą stanowiły uporządkowaną koncepcję zmiany w obszarach objętych przejściem do usług środowiskowych i rodzinnych na poziomie regionalnym ściśle zintegrowaną i uwzględniającą plany, oczekiwania, potrzeby i możliwości społeczności lokalnych

Również Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce z 30 czerwca 2022 wskazuje, że jednym z kluczowych działań jest m.in. tworzenie i wdrażanie lokalnych i regionalnych planów deinstytucjonalizacji usług. Ze środków EFS+ będzie możliwe wsparcie realizacji tych planów, tak aby zapewnić ich jak najbardziej skuteczne wdrożenie.

Należy jednak pamiętać, że regionalne i lokalne plany różnią się swoją specyfiką. Plan regionalny ma zadanie określić działania o charakterze organizacyjnym, doradczym, edukacyjnym oraz finansowym realizowane przez ROPS w Lublinie i Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie jako działania na rzecz samorządów lokalnych i ponadlokalnych oraz organizacji społecznych. Głównym źródłem realizacji planu regionalnego są środki funduszy europejskich w programie Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 i programie krajowym FERS. Plan zostanie przyjęty uchwałą Zarządu Województwa Lubelskiego.

Plany lokalne będą określały konkretne przedsięwzięcia rozwojowe realizowane i finansowane ze źródeł własnych oraz dotacji budżetowych – wspieranych ze środków samorządu województwa, w tym Programów Regionalnych.

Cele Regionalnego Planu:

- zintegrowanie regionalnych celów i działań operacyjnych dotyczących rozwoju usług społecznych i usług zdrowotnych oraz procesu deinstytucjonalizacji w spójny proces działań adresowanych przede wszystkim do podmiotów lokalnych, odpowiedzialnych za organizowanie, dostarczanie i finansowanie tych usług ze środków własnych lub z innych źródeł, w tym z budżetu państwa;
- silniejsze powiązanie dostępnych źródeł finansowania, w szczególności funduszy europejskich, a także innych źródeł finansowych dostępnych w województwie z regionalnymi i lokalnymi celami i działaniami w obszarze usług społecznych;
- wytyczenie poprzez działania finansowe i pozafinansowe oczekiwanych kierunków rozwoju usług na poziomie lokalnym i ponadlokalnym;

- skoordynowanie działań podejmowanych przez różne departamenty lub jednostki organizacyjne samorządu województwa oraz uwzględnienie potencjału i zasobów sektora obywatelskiego i partnerów społecznych.

Dokumenty, na których opierano się w procesie opracowania Planu:

1. Ogólnoeuropejskie Wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności
2. Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030, z perspektywą do 2035 r.
3. Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030
4. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej
5. Rekomendacje MFIPR: „Włączenie społeczne w Programach Regionalnych”

oraz dokumenty o charakterze regionalnym:

6. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku
7. Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021 - 2030
8. Program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021 - 2027
9. Wojewódzki Plan Transformacji województwa lubelskiego na lata 2022-2026
10. Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Lubelskim na lata 2021 – 2025
11. Wojewódzki Program na Rzecz Osób Starszych na lata 2021 - 2025
12. Regionalny Program Pomocy Społecznej i Włączenia Społecznego na lata 2021 - 2025
13. Program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2021 - 2025
14. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2022 - 2025
15. Wojewódzki program poszerzenia, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie pomocy i oparcia społecznego na lata 2018 - 2022
16. Wojewódzki Program rozwoju zróżnicowanych form wspieranego i wspomaganego zatrudnienia oraz przedsiębiorczości społecznej dostosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi na lata 2019 – 2022
17. Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022 – 2025
18. Program Współpracy Samorządu Województwa Lubelskiego z Organizacjami Pozarządowymi i Innymi Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego na 2022 rok
19. Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Lubelskim na lata 2021 – 2027.

Sposób opracowania planu

Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji został opracowany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie.

Zespół do spraw opracowania Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji został powołany uchwałą nr CCCLXVI/6341/2022 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 24 maja 2022 r.

W skład Zespołu weszli pracownicy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie, przedstawiciele Instytucji Zarządzającej, w tym pracownicy Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym, Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego i Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie, przedstawiciele Departamentu Strategii i Rozwoju oraz Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie, a także dyrektorzy centrów usług społecznych z terenu województwa lubelskiego, przedstawiciele środowiska naukowego i samorządów terytorialnych. Do udziału w pracach zaproszeni zostali również przedstawiciele Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie.

Zasady monitorowania Planu

Dokument będzie podlegał corocznemu monitoringowi, który zapewni zgodność działań finansowanych ze środków europejskich oraz środków własnych Samorządu Województwa z właściwymi dokumentami strategicznymi oraz pozwoli na bieżąco weryfikować stan realizacji Planu. Dokument, w zależności od potrzeb, może być aktualizowany.

Obszary interwencji

Obszar I. Zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci

1. Kluczowe wnioski z diagnozy

Diagnoza przeprowadzona w obszarze dotyczącym udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci pozwoliła na wyodrębnienie kilku najważniejszych w tym zakresie trudności i problemów, są to:

- ✓ Zbyt mała liczba asystentów rodziny i rodzin wspierających;
- ✓ Niewystarczająca liczba placówek wsparcia dziennego;
- ✓ Niewystarczająca w stosunku do potrzeb liczba usług w zakresie poradnictwa specjalistycznego: rodzinnego, prawnego, psychologicznego, ekonomicznego itp.;
- ✓ Brak wystarczającej liczby ośrodków interwencji kryzysowej;
- ✓ Nadal zbyt duża (pomimo obserwowanego spadku) liczba dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- ✓ Nieadekwatny do potrzeb proces usamodzielniania wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.

2. Założenia dotyczące deinstytucjonalizacji wynikające z wniosków z diagnozy

Niewydolność rodzin w sprawach opiekuńczo-wychowawczych prowadzi do ingerencji sądu we władzę rodzicielską i umieszczenia dziecka poza środowiskiem rodziny naturalnej (w rodzinnej pieczy zastępczej i pieczy instytucjonalnej).

Kluczowym jest zatem zaoferowanie rodzinom biologicznym jak najszerszego wsparcia mającego na celu poprawę ich potencjału wychowawczego, poprzez: dostęp do usług realizowanych w środowisku lokalnym, pomoc w opiece i wychowaniu dziecka oraz pracę z rodziną – w tym w placówkach wsparcia dziecka. Konieczne są także wszelkie działania z zakresu profilaktyki kryzysu opiekuńczo-wychowawczego poprzez dążenie do reintegracji rodziny. Należy też wspierać działania na rzecz wzrostu liczby osób pracujących z rodzinami.

Rodzina jest najkorzystniejszym środowiskiem dla rozwoju i procesu socjalizacji człowieka dlatego niezbędne jest promowanie i upowszechnianie pozytywnego wizerunku rodzicielstwa z uwzględnieniem rodzicielstwa zastępczego oraz adopcji. W sytuacji dysfunkcyjności rodziny biologicznej konieczna jest intensyfikacja działań gwarantujących zmianę struktury pieczy zastępczej poprzez ograniczenie jej form instytucjonalnych na rzecz form rodzinnych. Najskuteczniejszą możliwością pozyskania nowych kandydatów tworzących rodziną pieczę zastępczą oraz wsparcia już istniejącej jest rozwój mieszkalnictwa.

Istotnym elementem wsparcia świadczonego osobom opuszczającym pieczę zastępczą (w tym rodzinną i instytucjonalną), jest objęcie ich kompleksową, wielozakresową pomocą, a w szczególności rozwój mieszkań wspomaganych.

Integralną rolę w procesie wzmocnienia potencjału rodzin odgrywa podnoszenie kompetencji kadry pracującej w obszarze wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej, co niewątpliwie będzie miało wpływ na pozostawanie dzieci w środowisku rodzinnym oraz wzmocnienie roli i funkcji rodzin

Rekomendacje:

- ✓ Zintensyfikowanie działań wspierających rodzinę (w tym kreowanie pozytywnego wizerunku rodzicielstwa, dostęp do poradnictwa specjalistycznego i usług w środowisku lokalnym, profilaktyka kryzysu, upowszechnianie dobrych praktyk);
- ✓ Podjęcie działań wspierających proces deinstytucjonalizacji (w tym inicjatywy mające na celu pozyskiwanie i przygotowywanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, wielozakresowe wsparcie rodzin zastępczych, wsparcie robót budowlanych i wyposażenia infrastruktury mieszkań dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, podnoszenie kompetencji zawodowych kadry);
- ✓ Wspieranie działań na rzecz osób usamodzielnianych i opuszczających pieczę zastępczą (w tym upowszechnianie dobrych praktyk, wsparcie robót budowlanych i wyposażenie infrastruktury mieszkań wspomaganych, wsparcie rozwoju infrastruktury wykorzystywanej w ramach najmu socjalnego dla osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą oraz inne instytucje opieki całodobowej);
- ✓ Zintensyfikowanie działań wspierających system adopcji (w tym wsparcie kandydatów na rodziców adopcyjnych, wielozakresowe wsparcie rodzin adopcyjnych, działania edukacyjne i medialne, wspieranie działań dotyczących pomocy specjalistycznej);
- ✓ Potrzeba działań wspierających dzieci i młodzież przebywającą w różnych ośrodkach i instytucjach całodobowych (w tym rozwój usług wsparcia, wspieranie działań ułatwiających dostęp do specjalistów świadczących usługi rodzinom doświadczającym kryzysu, tworzenie platformy międzyinstytucjonalnej wymiany doświadczeń, oferta szkoleniowa dla kadr);
- ✓ Wspieranie rozwoju usług specjalistycznych i interwencyjnych dla osób doświadczających kryzysów (w tym tworzenie i rozwój ośrodków interwencji kryzysowej i punktów interwencji kryzysowej);
- ✓ Potrzeba działań ukierunkowanych na łagodzenie skutków społecznych ubóstwa dzieci (w tym działania integracyjne, aktywizacyjne, wspierające skierowane do dzieci i rodzin, kampanie społeczne, imprezy integracyjne).

3. Cel (do 2030 r.)

Zwiększenie potencjału opiekuńczo-wychowawczego rodzin oraz promowanie rodzinnych form pieczy zastępczej poprzez adaptację systemu wspierającego rodziny.

4. Rezultaty planowane do osiągnięcia przez samorząd województwa w okresie realizacji Planu (do końca 2024 r.):

- ✓ Zwiększenie potencjału opiekuńczo-wychowawczego rodzin biologicznych;
- ✓ Wzrost liczby prawidłowo funkcjonujących rodzin;
- ✓ Spadek liczby rodzin biologicznych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- ✓ Zwiększenie liczby asystentów rodziny do 248 osób;
- ✓ Zwiększenie liczby rodzin wspierających do 8;
- ✓ Wzrost liczby osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego do 3000 osób;
- ✓ Wzrost dostępności do usług poprzez utworzenie nowych placówek wsparcia dziennego ukierunkowanych na pracę z rodziną oraz pomoc w opiece i wychowaniu dziecka - min. 1 placówka na obszarze każdego powiatu;
- ✓ Zmniejszenie/spadek liczby dzieci w pieczy zastępczej do 3 536 dzieci;

- ✓ Zwiększenie liczby dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej do 2 757 dzieci;
- ✓ Utworzenie Centrów Usług Społecznych w 10 gminach;
- ✓ Zwiększenie liczby Ośrodków Interwencji Kryzysowej względem wartości bazowej na koniec roku 2021 o 20%
- ✓ Zwiększenie liczby rodzin objętych wsparciem Regionalnego Punktu Diagnostyki i Terapii FAS/FASD w Lublinie do 118 rodzin;
- ✓ Powstanie nowych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka do 1 736 rodzin;
- ✓ Wzrost liczby dzieci adoptowanych do 77 dzieci;
- ✓ Utworzenie 10 nowych mieszkań dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej
- ✓ Utworzenie 10 nowych mieszkań dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka oraz kandydatów na rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka;
- ✓ Zwiększenie liczby rodzin pomocowych;
- ✓ Przeprowadzenie działań szkoleniowo - edukacyjnych adresowanych do osób zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, oraz osób pracujących w obszarze wspierania dziecka i rodziny, pracowników wymiaru sprawiedliwości;
- ✓ Zapewnienie 2 cykli szkoleniowych w każdym roku dla kandydatów do przysposobienia dziecka oraz 2 cykli szkoleniowych dla kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych i prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- ✓ Przeprowadzenie działań szkoleniowo - edukacyjnych adresowanych do specjalistów FAS/FASD oraz rodziców/opiekunów dzieci z FAS/FASD;
- ✓ Zwiększenie liczby specjalistów (np. pedagog, psycholog, logopeda, terapeuta, psychiatra) działających na rzecz dziecka i rodziny zatrudnionych okresie realizacji planu – 20 osób;
- ✓ Zwiększenie liczby nowo zatrudnionych opiekunów dziecięcych, wychowawców, pracowników socjalnych, asystentów rodziny i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w okresie realizacji planu – o 20 osób.

5. Wskaźniki

Tabela 2. Wskaźniki realizacji działań w ramach obszaru I - Zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci

Lp.	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa (do końca 2024 r.)
1.	Liczba dzieci odseparowanych od rodziny (we wszystkich formach pieczy zastępczej), dla których sporządzono plan pomocy dziecku i rodzinie powstałych w oparciu o zespoły multidyscyplinarne (co najmniej z poziomu powiatu) w ramach planu	3608 w 2021 r.	3 536 (spadek o 2%)
2.	Liczba rodzin zastępczych, wspartych w ramach planu	-	100 (50 rodzin w każdym roku realizacji planu)
3.	Liczba dzieci odseparowanych od rodziny (we wszystkich formach pieczy zastępczej), wspartych w ramach planu	-	120 (60 dzieci w każdym roku realizacji planu)
4.	Liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych wspartych w ramach planu	-	5
5.	Liczba gmin, w których zostało utworzone centrum usług społecznych w ramach planu	-	10
6.	Liczba podmiotów, które otrzymały dofinansowanie na utworzenie nowych mieszkań wspomaganych z koszykiem usług dostosowanych do indywidualnych potrzeb osoby usamodzielnianej	-	10
7.	Liczba podmiotów, które otrzymały dofinansowanie na utworzenie nowych mieszkań dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka oraz kandydatów na rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka	-	10
8.	Całkowita liczba osób objętych wsparciem (objętych wsparciem finansowanym ze środków w ramach programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, środki EFS+)	-	453
9.	Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po zakończeniu projektu (objętych wsparciem finansowanym w ramach programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, środki EFS+)	-	wartość wskaźnika w trakcie konsultacji
10.	Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne (objętych wsparciem finansowanym w ramach programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, środki EFRR)	-	1

Lp.	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa (do końca 2024 r.)
11.	Liczba asystentów rodziny	236 w 2021 r.	248
12.	Liczba rodzin wspierających	4 w 2021 r.	8
13.	Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego	2 503 w 2021 r.	3 000
14.	Liczba dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej	2 677 w 2021 r.	2 757
15.	Liczba rodzin objętych wsparciem Regionalnego Punktu Diagnostyki i Terapii FAS/FASD w Lublinie	59 w 2021 r.	118
16.	Liczba rodzinnych form pieczy zastępczej	1 702 w 2021 r.	1 736
17.	Liczba dzieci adoptowanych	67 w 2021 r.	77
18.	Liczba działań szkoleniowo – edukacyjnych adresowanych do osób zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej oraz osób pracujących w obszarze wspierania dziecka i rodziny, pracowników wymiaru sprawiedliwości	-	7
19.	Liczba cykli szkoleniowych dla kandydatów do przysposobienia dziecka	-	4
20.	Liczba cykli szkoleniowych dla kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych i prowadzenia rodzinnego domu dziecka	-	4
21.	Liczba działań szkoleniowo-edukacyjnych adresowanych do specjalistów FAS/FASD oraz rodziców/opiekunów dzieci z FAS/FASD	-	10
22.	Liczba specjalistów (np. pedagog, psycholog, logopeda, terapeuta, psychiatra) działających na rzecz dziecka i rodziny zatrudnionych w okresie realizacji planu	-	20
23.	Liczba nowo zatrudnionych opiekunów dziecięcych, wychowawców, pracowników socjalnych, asystentów rodziny i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w okresie realizacji planu	-	20

6. Działania wraz z harmonogramem

Tabela 3. Działania wraz z harmonogramem w ramach obszaru I - Zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
1	Działania wspierające rodzinę			DW EFS ROPS									
1.1	Rozwój usług: a) dla rodzin wychowujących dzieci, w tym przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze b) w zakresie przeciwdziałania przemocy w tym przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> • JST • Instytucje prowadzące pracę z rodziną i ich pracownicy 	<ul style="list-style-type: none"> • Dzieci i młodzież zagrożona ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, • Rodzina, w tym rodzina dysfunkcyjna lub rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, • Osoby doświadczające przemocy, w tym przemocy w rodzinie i ich otoczenie, • Osoby potrzebujące interwencji kryzysowej i ich otoczenie, 	DW EFS			X	X	X	X	X	X	X

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
			<ul style="list-style-type: none"> Kadry świadczące usługi interwencji kryzysowej 										
1.2	Wspieranie działań na rzecz kształtowania pozytywnego wizerunku rodzicielstwa z uwzględnieniem rodzicielstwa zastępczego oraz adopcji poprzez: Wojewódzki Dzień Rodzin spotkania rodzin adopcyjnych, mikołajki dla dzieci, kampanie społeczne, spoty, audycje i publikacje dotyczące adopcji, rodzicielstwa zastępczego, FAS/FASD, przeciwdziałania przemocy itp., konferencje tematyczne	<ul style="list-style-type: none"> Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych – Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie statutowo działające w obszarze pomocy i integracji podmioty wyłonione w ramach Prawo Zamówień Publicznych media 	<ul style="list-style-type: none"> Rodzice i opiekunowie prawni Dzieci i młodzież Ogół społeczeństwa 	ROPS	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
1.3	Upowszechnianie inicjatyw oraz dobrych praktyk podnoszących kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodzin naturalnych, zastępczych oraz adopcyjnych, wspieranie działań profilaktycznych zapobiegających sytuacjom kryzysowym poprzez: - grupy wsparcia , grupy psychoedukacyjne, akademie dla rodziców, kluby dla ojców, - wspieranie organizacji pozarządowych w ramach procedury konkursowej i pozakonkursowej	<ul style="list-style-type: none"> Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych – Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie statutowo działające w obszarze pomocy i integracji 	<ul style="list-style-type: none"> Rodzice i opiekunowie prawni 	ROPS	X	X	X	X	X	X	X	X	X
1.4	Wspieranie aktywnego odpoczynku poprzez propagowanie różnych form wspólnego spędzania wolnego czasu skierowanych do dzieci, młodzieży oraz rodzin – również w aspekcie wielopokoleniowym: - pikniki rodzinne; - Wojewódzki Dzień Rodzin	<ul style="list-style-type: none"> Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych – Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku 	<ul style="list-style-type: none"> Rodzice i opiekunowie prawni; Dzieci i młodzież 	ROPS	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
		publicznym i o wolontariacie statutowo działające w obszarze pomocy i integracji											
1.5	Upowszechnianie dostępu do informacji dot. instytucji, organizacji oraz wszelkich inicjatyw podmiotów działających w obszarze wsparcia rodziny w najbliższym jej środowisku lokalnym poprzez publikowanie i aktualizowanie „Informatora o poradniach specjalistycznych i punktach konsultacyjnych dla rodzin z województwa lubelskiego”, „Informatora o instytucjach działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie lubelskim”		<ul style="list-style-type: none"> Ogół społeczeństwa 	ROPS	X	X	X	X	X	X	X	X	X
1.6	Wspieranie rozwoju różnych form pomocy świadczonych na rzecz	<ul style="list-style-type: none"> Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki 	<ul style="list-style-type: none"> Rodzice i opiekunowie prawni; 	ROPS	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
	rodzin przez placówki wsparcia dziennego w środowisku lokalnym	wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych – Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie statutowo działające w obszarze pomocy i integracji	<ul style="list-style-type: none"> Dzieci i młodzież 										
1.7	Upowszechnianie dobrych praktyk, innowacyjnych rozwiązań i inicjatyw w obszarze profilaktyki oraz wsparcia rodziny, budowanie sieci kompleksowych usług w środowisku lokalnym poprzez kampanie społeczne i medialne, konferencje tematyczne, spotkania edukacyjne dla kadry PCPR i OPS	<ul style="list-style-type: none"> JST Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych – Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie statutowo 	<ul style="list-style-type: none"> Kadra PCPR i OPS, Ogół społeczeństwa 	ROPS	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
		<p>działające w obszarze pomocy i integracji,</p> <ul style="list-style-type: none"> • podmioty wyłonione w ramach PZP, • media 											
1.8	<p>Wspieranie działań ułatwiających dostęp do specjalistów świadczących usługi rodzinom doświadczającym kryzysu (poradnictwo rodzinne, prawne, psychologiczne, pedagogiczne, wczesna interwencja, programy korekcyjno – edukacyjne i inne), wspieranie rozwoju specjalistycznych form pomocy,</p> <p>- Regionalny Punkt Diagnostyki i Terapii FAS/FASD w Lublinie, - w ramach środków własnych oraz – w ramach ogłaszanych konkursów EFS</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych – Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie statutowo działające w obszarze pomocy i integracji, • podmioty wyłonione w ramach PZP, • media 	<ul style="list-style-type: none"> • Rodzice i opiekunowie prawni, • Dzieci i młodzież 	<p>ROPS</p> <p>DW EFS</p>	X	X	X	X	X	X	X	X	X
1.9	<p>Wspieranie działalności organizacji</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacje pozarządowe, 	<ul style="list-style-type: none"> • Rodzice i opiekunowie prawni, 	ROPS	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
	pozarządowych, wolontariatu oraz wszelkich podmiotów świadczących usługi skierowane do rodzin – w szczególności zagrożonych dysfunkcją lub wykluczeniem społecznym	Kościóły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych – Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie statutowo działające w obszarze pomocy i integracji	<ul style="list-style-type: none"> Dzieci i młodzież 										
1.10	Organizowanie i prowadzenie kampanii społecznych, spotkań okolicznościowych, imprez integracyjnych promujących pozytywny wizerunek rodziny	<ul style="list-style-type: none"> Organizacje pozarządowe, Kościóły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych – Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie statutowo działające w 	<ul style="list-style-type: none"> Rodzice i opiekunowie prawni, Dzieci i młodzież, Ogół społeczeństwa 	ROPS	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
		<p>obszarze pomocy i integracji,</p> <ul style="list-style-type: none"> • podmioty wyłonione w ramach PZP, • media 											
1.11	Wsparcie infrastruktury wykorzystywanej w ramach najmu socjalnego	<ul style="list-style-type: none"> • JST i ich jednostki organizacyjne – Związki, porozumienia i stowarzyszenia JST – Organizacje pozarządowe • Podmioty ekonomii społecznej, • Instytucje pomocy i integracji społecznej, • Instytucje prowadzące pracę z rodziną, • Podmioty świadczące usługi społeczne użyteczności publicznej, w tym m.in. ośrodki wsparcia (w tym specjalistyczne ośrodki wsparcia), 	<ul style="list-style-type: none"> • Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka oraz kandydaci na rodziny zastępcze i na prowadzących rodzinny dom dziecka 	DW EFRR					X	X	X	X	

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
		instytucje wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, jednostki specjalistycznego poradnictwa <ul style="list-style-type: none"> • Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych – Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie statutowo działające w obszarze pomocy i integracji 											
2	Działania wspierające proces deinstytucjonalizacji			DW EFS ROPS DW EFRR									
2.1	Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej oraz innych całodobowych instytucji	<ul style="list-style-type: none"> • JST i jednostki organizacyjne działające w imieniu jednostek 	<ul style="list-style-type: none"> • Dzieci i młodzież zagrożona ubóstwem lub 	DW EFS			X	X	X	X	X	X	X

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024			
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw
	opieki nad dziećmi i rodziną oraz szkolenie kadr	<p>samorządu terytorialnego,</p> <ul style="list-style-type: none"> • związki, porozumienia i stowarzyszenia JST, • Niepubliczne podmioty integracji i pomocy społecznej, • Organizacje pozarządowe, • Podmioty ekonomii społecznej, • Instytucje integracji i pomocy społecznej, • Uczelnie, • Kościoły i związki wyznaniowe, • Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie statutowo działające w obszarze pomocy i integracji społecznej, 	<p>wykluczeniem społecznym,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rodzina, w tym rodzina dysfunkcyjna lub rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, • Instytucje prowadzące pracę z rodziną i ich pracownicy oraz osoby korzystające ze wsparcia tych instytucji, • Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka lub prowadzących placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego oraz członkowie ich rodzin, a także kandydaci na rodziców 									

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
		<ul style="list-style-type: none"> Instytucje rynku pracy 	<p>adopcyjnych i członkowie ich rodzin oraz rodziny adopcyjne,</p> <ul style="list-style-type: none"> Osoby usamodzielniane (w tym osoby dorosłe) 										
2.2	<p>Wspieranie inicjatyw mających na celu pozyskiwanie i przygotowywanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szkolenia dla kandydatów - kampanie społeczne i medialne, - spotkania informacyjne, - konferencje szkoleniowe 	<ul style="list-style-type: none"> Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych – Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie statutowo działające w obszarze pomocy i integracji, podmioty wyłonione w ramach PZP, media 	<ul style="list-style-type: none"> Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka, instytucje prowadzące pracę z rodziną i ich pracownicy oraz osoby korzystające ze wsparcia tych instytucji. 	ROPS	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
2.3	Wsparcie robót budowlanych i wyposażenie infrastruktury mieszkań dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka	<ul style="list-style-type: none"> JST 	<ul style="list-style-type: none"> Osoby narażone na umieszczenie w instytucjach całodobowych lub przebywające w instytucjach całodobowych, Dzieci i młodzież do 18-roku życia przebywające w pieczy zastępczej, Osoby usamodzielniane (w tym osoby dorosłe) 	DW EFRR		X	X	X	X	X	X	X	X
2.4.	Wspieranie inicjatyw na rzecz reintegracji dzieci z rodziną pochodzenia opartych na współpracy pomiędzy placówkami opiekuńczo-wychowawczymi oraz innymi podmiotami działającymi w obszarze wsparcia dziecka i rodziny poprzez: - szkolenia - spotkania edukacyjne dla przedstawicieli PCPR, OPS, - konferencje tematyczne w szczególności skierowane	<ul style="list-style-type: none"> Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych – Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie statutowo działające w 	<ul style="list-style-type: none"> Przedstawiciele PCPR, OPS i wymiaru sprawiedliwości, instytucje prowadzące pracę z rodziną i ich pracownicy oraz osoby korzystające ze wsparcia tych instytucji. 	ROPS	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
	do przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości	obszarze pomocy i integracji, <ul style="list-style-type: none"> • podmioty wyłonione w ramach PZP 											
2.5	Wspieranie idei wzajemnej wymiany doświadczeń pomiędzy rodzinami zastępczymi, m.in. poprzez: - grupy wsparcia, - grupy psychoedukacyjne, - grupy samopomocowe, - Wojewódzki Dzień Rodzin	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych – Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie statutowo działające w obszarze pomocy i integracji, • podmioty wyłonione w ramach PZP 	<ul style="list-style-type: none"> • Rodzice i opiekunowie prawni, dzieci i młodzież 	ROPS	X	X	X	X	X	X	X	X	X
2.6	Opracowanie rekomendacji dla samorządów powiatowych dotyczących mieszkalnictwa dla rodzin zastępczych i osób		<ul style="list-style-type: none"> • Instytucje prowadzące pracę z rodziną i ich pracownicy oraz osoby korzystające 	ROPS	X	X							

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
	prowadzących rodzinne domy dziecka		ze wsparcia tych instytucji.										
2.7	Podnoszenie kompetencji zawodowych kadry poprzez profesjonalną superwizję oraz udział w szkoleniach o tematyce rodzinnej, prawnej, dotyczącej przemocy i uzależnień oraz innych, w tym dla przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości	<ul style="list-style-type: none"> Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych – Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie statutowo działające w obszarze pomocy i integracji, podmioty wyłonione w ramach PZP 	<ul style="list-style-type: none"> Pracownicy instytucji prowadzących pracę z rodziną oraz przedstawiciele wymiaru sprawiedliwości 	ROPS DW EFS	X	X	X	X	X	X	X	X	X
3.	Działania na rzecz osób usamodzielnianych i opuszczających pieczę zastępczą			DW EFS ROPS EFRR									
3.1	Kompleksowe wsparcie osób usamodzielnianych i opuszczających pieczę zastępczą oraz inne	<ul style="list-style-type: none"> JST i jednostki organizacyjne działające w 	<ul style="list-style-type: none"> Osoby usamodzielniane w tym osoby dorosłe), 	DW EFS			X	X	X	X	X	X	X

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
	instytucje opieki całodobowej, w których przebywają dzieci i młodzieży	<p>imieniu jednostek samorządu terytorialnego,</p> <ul style="list-style-type: none"> • związki, porozumienia i stowarzyszenia JST, • Niepubliczne podmioty integracji i pomocy społecznej, • Organizacje pozarządowe, • Podmioty ekonomii społecznej, • Instytucje integracji i pomocy społecznej, • Uczelnie, • Kościoły i związki wyznaniowe, • Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie statutowo działające w obszarze pomocy i 	<ul style="list-style-type: none"> • Dzieci i młodzież zagrożona ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, • Instytucje prowadzące pracę z rodziną i ich pracownicy oraz osoby korzystające ze wsparcia tych instytucji. 										

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
		integracji społecznej, <ul style="list-style-type: none"> • Instytucje rynku pracy 											
3.2.	Usprawnienie systemu usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej, wspieranie dobrych praktyk - poprzez organizację konferencji tematycznych, kampanii społecznych, edukacyjnych, medialnych	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych – Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie statutowo działające w obszarze pomocy i integracji, • podmioty wyłonione w ramach PZP 	<ul style="list-style-type: none"> • Pracownicy instytucji prowadzących pracę z rodziną 	ROPS	X	X	X	X	X	X	X	X	X
3.3	Wsparcie robót budowlanych i wyposażenie infrastruktury mieszkań wspomaganych	<ul style="list-style-type: none"> • JST 	<ul style="list-style-type: none"> • Osoby usamodzielniane w tym osoby dorosłe), • Dzieci i młodzież zagrożona ubóstwem lub 	DW EFRR		X	X	X	X	X	X	X	X

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
			<p>wykluczeniem społecznym,</p> <ul style="list-style-type: none"> Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka lub osoby prowadzące placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego oraz członkowie ich rodzin 										
3.4	Wsparcie infrastruktury wykorzystywanej w ramach najmu socjalnego	<ul style="list-style-type: none"> JST i ich jednostki organizacyjne – Związki, porozumienia i stowarzyszenia JST – Organizacje pozarządowe – PES – Instytucje pomocy i integracji społecznej, instytucje prowadzące pracę z rodziną – Podmioty świadczące usługi społeczne użyteczności 	<ul style="list-style-type: none"> Osoby usamodzielniane (w tym osoby dorosłe), Dzieci i młodzież zagrożona ubóstwem lub wykluczeniem społecznym 	DW EFRR					X	X	X	X	

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
		publicznej, w tym m.in. ośrodki wsparcia (w tym specjalistyczne ośrodki wsparcia), instytucje wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, jednostki specjalistycznego poradnictwa – Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych – Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie statutowo działające w obszarze pomocy i integracji											
3.5	Opracowanie rekomendacji dla samorządów		<ul style="list-style-type: none"> Instytucje prowadzące pracę z 	ROPS	X	X							

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
	powiatowych dotyczących mieszkalnictwa dla osób usamodzielniających się, opuszczających system pieczy zastępczej		rodziną i ich pracownicy oraz osoby korzystające ze wsparcia tych instytucji										
4.	Działania wspierające system adopcji			DW EFS ROPS									
4.1	Działania wspierające system adopcji (w tym wsparcie kandydatów na rodziców adopcyjnych) oraz działania na rzecz wsparcia preadopcyjnego i postadopcyjnego	<ul style="list-style-type: none"> Instytucje prowadzące pracę z rodziną 	<ul style="list-style-type: none"> Dzieci i młodzież zagrożona ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, Pracownicy oraz osoby korzystające ze wsparcia instytucji prowadzących pracę z rodziną, Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, a także kandydaci na rodziców adopcyjnych i członkowie ich rodzin oraz rodziny adopcyjne 	DW EFS			X	X	X	X	X	X	X

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
4.2	Wspieranie procesu adopcji, poprzez: - działania edukacyjne, medialne, adresowane do pracowników PCPR, studentów, pracowników wymiaru sprawiedliwości, - organizowanie konferencji dotyczących problematyki dziecka i rodziny		<ul style="list-style-type: none"> • Dzieci i młodzież zagrożona ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, • Kandydaci na rodziców adopcyjnych i członkowie ich rodzin; • Rodziny adopcyjne, • Pracownicy PCPR, • Studenci, • Pracownicy wymiaru sprawiedliwości 	ROPS	X	X	X	X	X	X	X	X	X
4.3	<ul style="list-style-type: none"> - Upowszechnianie inicjatyw oraz dobrych praktyk podnoszących kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodzin adopcyjnych, - Wspieranie działań dotyczących pomocy: pedagogicznej, psychologicznej, prawnej, terapii, mediacji, - Organizowanie spotkań rodzin adopcyjnych, grup wsparcia, 	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych – Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie statutowo 	<ul style="list-style-type: none"> • Rodzice i opiekunowie prawni, • Instytucje prowadzące pracę z rodziną i ich pracownicy oraz osoby korzystające ze wsparcia tych instytucji. 	ROPS	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
	superwizji, Wojewódzkiego Dnia Rodzin, warsztatów i szkoleń specjalistycznych dotyczących traumy, więzi i przywiązania, przeciwdziałania przemocy; - organizowanie kampanii społecznych, emisję spotów adopcyjnych	działające w obszarze pomocy i integracji, • podmioty wyłonione w ramach PZP, • media											
4.4	Wspieranie aktywnego odpoczynku poprzez: - Propagowanie różnych form wspólnego spędzania wolnego czasu: pikniki rodzinne, Wojewódzki Dzień Rodzin - Wspieranie organizacji pozarządowych w ramach procedury konkursowej i pozakonkursowej	• Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych – Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie statutowo działające w obszarze pomocy i integracji, • podmioty wyłonione w ramach PZP, • media	• Rodzice i opiekunowie prawni, • Dzieci i młodzież,	ROPS	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024			
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw
4.5	Wspieranie działań ułatwiających dostęp do specjalistów świadczących usługi rodzinom doświadczającym kryzysu (poradnictwo rodzinne, prawne, psychologiczne, pedagogiczne, wczesna interwencja, programy korekcyjno – edukacyjne i inne), wspieranie rozwoju specjalistycznych form pomocy, w tym: - Regionalny Punkt Diagnozy i Terapii FAS/FASD w Lublinie – w ramach środków własnych oraz w ramach ogłaszanych konkursów	<ul style="list-style-type: none"> Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych – Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie statutowo działające w obszarze pomocy i integracji, podmioty wyłonione w ramach PZP JST 	<ul style="list-style-type: none"> Rodzice i opiekunowie prawni, dzieci i młodzież 	ROPS	X	X	X	X	X	X	X	X
				DW EFS			X	X	X	X	X	X
4.6	Wspieranie inicjatyw mających na celu pozyskiwanie i przygotowywanie kandydatów do przysposobienia dziecka poprzez:	<ul style="list-style-type: none"> podmioty wyłonione w ramach PZP JST 	<ul style="list-style-type: none"> Kandydaci do przysposobienia dziecka, Ogół społeczeństwa 	ROPS	X	X	X	X	X	X	X	X

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024			
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw
	kampanie społeczne, medialne, działania edukacyjne i promocyjne											
5.	Działania wspierające dzieci i młodzież przebywającą w różnych ośrodkach i instytucjach całodobowych			DW EFS ROPS								
5.1	Rozwój usług wsparcia dla dzieci i młodzieży przebywającej w różnego rodzaju ośrodkach/ instytucjach całodobowych	<ul style="list-style-type: none"> JST 	<ul style="list-style-type: none"> Dzieci i młodzież zagrożona ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, Instytucje prowadzące pracę z rodziną i ich pracownicy oraz osoby korzystające ze wsparcia tych instytucji, 	DW EFS							X	X
5.2	Wspieranie działań ułatwiających dostęp do specjalistów świadczących usługi rodzinom doświadczającym kryzysu (poradnictwo rodzinne, prawne, psychologiczne, pedagogiczne, wczesna	<ul style="list-style-type: none"> Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych – 	<ul style="list-style-type: none"> Rodzice i opiekunowie prawni, Dzieci i młodzież 	ROPS DW EFS	X	X	X	X	X	X	X	X
											X	X

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
	interwencja, programy korekcyjno – edukacyjne i inne), wspieranie rozwoju specjalistycznych form pomocy, w tym: - Regionalny Punkt Diagnostyki i Terapii FAS/FASD w Lublinie – w ramach środków własnych oraz w ramach ogłaszanych konkursów	Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie statutowo działające w obszarze pomocy i integracji, • podmioty wyłonione w ramach PZP • JST											
5.3	Podejmowanie wspólnych działań i inicjatyw międzyinstytucjonalnych, tworzenie platformy wymiany doświadczeń, integrowanie działań różnych podmiotów poprzez: - organizację szkoleń i konferencji szkoleniowych - udział w Wojewódzkim Dniu Rodzin		<ul style="list-style-type: none"> Rodzice i opiekunowie prawni, Dzieci i młodzież, Pracownicy instytucji prowadzących pracę z rodziną 	ROPS	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
6.	- Rozwój usług specjalistycznych i interwencyjnych dla osób doświadczających kryzysów, w tym tworzenie i rozwój ośrodków interwencji kryzysowej i punktów interwencji kryzysowej - wspieranie organizacji pozarządowych działających w w/w zakresie	<ul style="list-style-type: none"> • JST i jednostki organizacyjne działające w imieniu jednostek samorządu terytorialnego, • związki, porozumienia i stowarzyszenia JST, • Niepubliczne podmioty integracji i pomocy społecznej, • Organizacje pozarządowe, • Podmioty ekonomii społecznej, • Instytucje integracji i pomocy społecznej, • Uczelnie, • Kościoły i związki wyznaniowe, • Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie statutowo 	<ul style="list-style-type: none"> • Dzieci i młodzież zagrożona ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, • Rodzina, w tym rodzina dysfunkcyjna lub rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, • Osoby doświadczające przemocy, w tym przemocy w rodzinie i ich otoczenie, • Osoby potrzebujące interwencji kryzysowej i ich otoczenie 	DW EFS		X							
				ROPS	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
		działające w obszarze pomocy i integracji społecznej, • Instytucje rynku pracy											
7.	Działania ukierunkowane na łagodzenie skutków społecznych ubóstwa dzieci			DW EFS ROPS									
7.1	- Działania ukierunkowane na łagodzenie skutków społecznych ubóstwa dzieci, w tym działania integracyjne, aktywizacyjne, wspierające skierowane do dzieci i rodzin, - wspieranie organizacji pozarządowych, - prowadzenie diagnozy i terapii w Regionalnym Punkcie Diagnozy i Terapii FAS/FASD w Lublinie	• Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych – Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie statutowo działające w obszarze pomocy i integracji, • podmioty wyłonione w ramach PZP • JST	• Dzieci i młodzież zagrożona ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, • Rodzina, w tym rodzina dysfunkcyjna lub rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	DW EFS ROPS	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024			
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw
7.2	Organizowanie i prowadzenie kampanii społecznych, spotkań okolicznościowych, imprez integracyjnych promujących pozytywny wizerunek rodziny	<ul style="list-style-type: none"> Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych – Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie statutowo działające w obszarze pomocy i integracji, podmioty wyłonione w ramach PZP media 	<ul style="list-style-type: none"> Rodzice i opiekunowie prawni, Dzieci i młodzież, Ogół społeczeństwa 	ROPS	X	X	X	X	X	X	X	X
7.3	Wspieranie działań ułatwiających dostęp do specjalistów świadczących usługi rodzinom doświadczającym kryzysu (poradnictwo rodzinne, prawne, psychologiczne, pedagogiczne, wczesna interwencja, programy korekcyjno – edukacyjne i	<ul style="list-style-type: none"> JST i jednostki organizacyjne działające w imieniu jednostek samorządu terytorialnego, związki, porozumienia i stowarzyszenia JST, 	<ul style="list-style-type: none"> Dzieci i młodzież zagrożona ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, Rodzina, w tym rodzina dysfunkcyjna lub rodzina przeżywająca 	ROPS DW EFS	X	X	X	X	X	X	X	X

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Grupa docelowa	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024			
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw
	inne), wspieranie rozwoju specjalistycznych form pomocy, w tym: - Regionalny Punkt Diagnostyki i Terapii FAS/FASD w Lublinie – w ramach środków własnych oraz w ramach ogłaszanych konkursów	<ul style="list-style-type: none"> • Niepubliczne podmioty integracji i pomocy społecznej, • Organizacje pozarządowe, • Podmioty ekonomii społecznej, • Instytucje integracji i pomocy społecznej, • Uczelnie, • Kościoły i związki wyznaniowe, • Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie statutowo działające w obszarze pomocy i integracji społecznej, • Instytucje rynku pracy 	<p>trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osoby doświadczające przemocy, w tym przemocy w rodzinie i ich otoczenie, • Osoby potrzebujące interwencji kryzysowej i ich otoczenie 									

Obszar II. Rozwój usług w społeczności lokalnej dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność oraz usług dla ich opiekunów i rodzin

1. Kluczowe wnioski z diagnozy:

- ✓ Niedostateczny rozwój pozainstytucjonalnych form wsparcia osób starszych i osób z niepełnosprawnością oraz ich opiekunów w środowisku lokalnym
- ✓ Niewystarczający rozwój usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, usług sąsiedzkich, asystencji osobistej dla osób z niepełnosprawnością i osób starszych
- ✓ Brak wystarczającej liczby usług adresowanych do osób niesamodzielnych i ich rodzin, w tym opieki wytchnieniowej dla opiekunów
- ✓ Zbyt mała liczba środowiskowych form wsparcia: mieszkań chronionych, rodzinnych domów pomocy, dziennych domów pobytu, środowiskowych domów samopomocy
- ✓ Ograniczony dostęp do usług w zakresie telemedycyny i teleopieki
- ✓ Niski udział osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i zawodowym
- ✓ Zbyt mała liczba wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego
- ✓ Zbyt duża liczba barier architektonicznych, komunikacyjnych i transportowych występujących w środowisku lokalnym osób starszych i osób z niepełnosprawnością
- ✓ Nadal zbyt duża liczba osób starszych i z niepełnosprawnościami umieszczanych w domach pomocy społecznej

2. Założenia dotyczące deinstytucjonalizacji wynikające z wniosków z diagnozy

Warunkiem pomyślnego starzenia się jest dobry stan zdrowia, małe ryzyko niepełnosprawności oraz zachowanie aktywności życiowej, wyrażającej się w wysokim poziomie sprawności fizycznej, umysłowej i społecznej. Podstawowym celem działań na rzecz osób starszych jest jak najdłuższe podtrzymywanie ich autonomii i zapewnienie wysokiej jakości życia przez umożliwienie samodzielnego funkcjonowania w środowisku.

Usługi społeczne stanowią coraz ważniejszy komponent polityki społecznej państwa. Jest to związane z takimi procesami jak zmiany demograficzne i starzenie się społeczeństwa, wzrost liczby potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i osób z niepełnosprawnościami. Usługi społeczne są istotnym komponentem polityki społecznej realnie wpływają na podniesienie jakości życia osób i rodzin. Polska zobowiązała się do podjęcia działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami, ratyfikując w 2012 r. Konwencję o Prawach Osób Niepełnosprawnych sporządzoną w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. Zgodnie z art. 19 Konwencji osobom niepełnosprawnym przyznaje się prawo dostępu do „szerokiego zakresu usług wspierających świadczonych w domu lub w placówkach zapewniających zakwaterowanie oraz do innych usług wspierających, świadczonych w społeczności lokalnej, w tym do pomocy osobistej niezbędnej do życia i włączenia w społeczność oraz zapobiegającej izolacji i segregacji społecznej.

W przypadku tej grupy osób szczególnego znaczenia nabierają m.in.: usługi opiekuńcze, usługi asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej, usługi sąsiedzkie, wolontariat, teleopieka oraz infrastruktura środowiskowa, np. w postaci dziennych domów pomocy, klubów seniora, klubów samopomocy oraz mieszkań wspomaganych. Wśród różnych aspektów sytuacji bytowej osób z niepełnosprawnościami szczególne miejsce zajmuje sytuacja mieszkaniowa. Wsparcie w zakresie mieszkalnictwa i dostosowania przestrzeni życiowej do potrzeb związanych z niepełnosprawnością jest najbardziej kluczowe dla osób z niepełnosprawnością.

Głównym celem deinstytucjonalizacji jest rozwój usług uwzględniających podmiotowość jednostki, świadczonych w środowisku zamieszkania, w warunkach domowych lub półstacjonarnych.

W kontekście zapewnienia wsparcia osobom starszym i osobom z niepełnosprawnością potrzebującym stałej opieki nie można zapomnieć o wsparciu ich opiekunów nieformalnych,

niezbędny jest tu rozwój różnych form opieki wytchnieniowej. Jej zadaniem jest odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób wymagających intensywnego wsparcia przez pomoc w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa w ich wykonywaniu. Dzięki temu opiekunowie zyskują czas, który mogą przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw. Usługa opieki wytchnieniowej może również służyć okresowemu zabezpieczeniu potrzeb osoby z niepełnosprawnością w sytuacji, gdy opiekun z różnych powodów nie może przez pewien czas wykonywać swoich obowiązków

3. Rekomendacje

- ✓ Wspieranie działań podejmowanych w ramach procesu deinstytucjonalizacji wzmacniających rozwój sektora ekonomii społecznej jako dostarczycieli zleczanych im usług społecznych;
- ✓ Wspieranie działań skierowanych do mieszkańców województwa lubelskiego, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów, charakteryzujących się utrudnieniami dla mieszkańców w dostępności do usług społecznych. Nieograniczony i powszechny dostęp do usług świadczonych w środowisku zamieszkania czy środowisku lokalnym powinno wpłynąć na zmniejszenie popytu na usługi stacjonarnej opieki długoterminowej.
- ✓ Promowanie projektów realizujących zasadę deinstytucjonalizacji usług społecznych, które będą uwzględniały szerokie spektrum źródeł finansowania takie jak unijne, krajowe, prywatne
- ✓ Promowanie przedsięwzięć, w których placówki o charakterze długoterminowym, po przeszkoleniu kadry, rozszerzą swoją ofertę o usługi realizowane poza dotychczasowymi np. środowiskowe, w miejscu zamieszkania, mieszkania chronione lub wspomagane,
- ✓ Zapewnienie wysokiej jakości wystandaryzowanych usług społecznych, świadczonych przez kadrę posiadającą ukończony odpowiedni kurs i doświadczenie w pracy: zawodowe lub wolontarystyczne
- ✓ Zwiększenie liczby podmiotów funkcjonujących w środowisku lokalnym świadczących usługi w społeczności lokalnej w celu zabezpieczenia potrzeb osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

4. CEL (do 2030 r.)

Stworzenie kompleksowego i skutecznego systemu usług społecznych dla osób potrzebujących wsparcia ze względu na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz ich opiekunów i rodzin, w codziennym funkcjonowaniu w społeczności lokalnej.

5. Rezultaty planowane do osiągnięcia przez samorząd województwa w okresie realizacji danego Planu:

- Zwiększenie dostępności do usług społecznych (m.in. usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych, usług sąsiedzkich, opieki wytchnieniowej, asystencji osobistej, opieki medycznej w domu) dla 2870 osób z województwa lubelskiego
- Wzrost liczby gmin (o 20), które utworzyły placówki wsparcia o charakterze dziennym (dienne domy pobytu, kluby seniora, środowiskowe domy samopomocy, mieszkania chronione, dzienne domy opieki medycznej, rodzinne domy pomocy)
- Zwiększenie liczby stacjonarnych placówek opieki, w których wsparło działania na rzecz kompleksowych usług środowiskowych, w tym usług realizujących stacjonarną opiekę krótkoterminową w 5 placówkach. Działania mogą dotyczyć otwarcia na

równoległą realizację usług środowiskowych przy ograniczeniu do niezbędnego minimum wsparcia stacjonarnego.

- Zwiększenie liczby domów pomocy społecznej, które wprowadziły badania okresowej oceny możliwości usamodzielnienia mieszkańca o 21,74% z 46 istniejących
- Wzrost liczby osób, które skorzystały z usług środowiskowych o 15 000 osób
- Wzrost liczby osób, które opuściły opiekę instytucjonalną
- Wzrost liczby centrów usług społecznych i miejsc koordynacji usług świadczących usługi środowiskowe na rzecz osób w podeszłym wieku i z niepełnosprawnością w społeczności lokalnej o 10 nowych placówek
- Zwiększenie liczby zakładów aktywności zawodowej w województwie lubelskim o 1,
- Wzrost liczby organizacji pozarządowych, które otrzymały wsparcie finansowe na realizację zadań publicznych z zakresu wspierania aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
- Wzrost liczby pracowników, którzy podnieśli kwalifikacje na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej o 400
- Utworzenie mieszkań wspomaganych z koszykiem usług dostosowanych do indywidualnych potrzeb osoby z niepełnosprawnością i/lub w podeszłym wieku o 7
- Zwiększenie liczby gmin, w których uruchomiono usługi wytchnieniowe o 20
- Wzrost liczby gmin, w których uruchomiono usługi wsparcia opiekunów nieformalnych (inne niż usługi wytchnieniowe) o 20
- Zwiększenie liczby osób, które skorzystały z usług wytchnieniowych o 200
- Wzrost liczby opiekunów nieformalnych, którzy skorzystali ze wsparcia o 200
- Zwiększenie liczby wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego o 5

6. Wskaźniki:

Tabela 4. Wskaźniki realizacji działań w ramach obszaru II - Rozwój usług w społeczności lokalnej dla osób potrzebujących wsparcia

Lp	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa (stan na koniec 2024 r.)
1.	Liczba osób, które objęto usługami opiekuńczymi	5423	6000
2.	Liczba gmin, w których utworzono placówki wsparcia o charakterze dziennym	-	20
3.	Liczba stacjonarnych placówek opieki, w których wsparto działania na rzecz kompleksowych usług, stacjonarnych i środowiskowych, w tym usług realizujących stacjonarną opiekę krótkoterminową w ramach planu	-	5
4.	Liczba DPS, w których wprowadzono badania okresowej oceny możliwości usamodzielnienia mieszkańca	-	10
5.	Liczba osób, które korzystały z usług środowiskowych	-	15 000
6.	Liczba osób, które opuściły opiekę instytucjonalną	14	20
7.	Liczba nowoutworzonych placówek np. CUS, miejsce koordynacji usług świadczących usługi środowiskowe w społeczności lokalnej	4	14
8.	Liczba powstałych zakładów aktywności zawodowej w województwie lubelskim	9	10
9.	Liczba organizacji pozarządowych, które otrzymały wsparcie finansowe na realizację zadań publicznych z zakresu wspierania aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	58	75
10.	Liczba osób, które podniosły kwalifikacje na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej	-	400
11.	Liczba podmiotów, które otrzymały dofinansowanie na utworzenie nowych mieszkań wspomaganych z koszykiem usług dostosowanych do indywidualnych potrzeb osoby	-	7
12.	Liczba gmin, w których uruchomiono usługi wytchnieniowe	-	20
13.	Liczba gmin, w których uruchomiono usługi wsparcia opiekunów nieformalnych (inne niż usługi wytchnieniowe)	-	20
14.	Liczba osób, które skorzystały z usług wytchnieniowych	-	200
15.	Liczba opiekunów nieformalnych, którzy skorzystali ze wsparcia	-	200

7. Działania wraz z harmonogramem

Tabela 5. Działania wraz z harmonogramem w ramach obszaru II - Rozwój usług w społeczności lokalnej dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność oraz usług dla ich opiekunów i rodzin

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Adresaci	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024			
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw
1.	<p>Konkursy w ramach EFS +</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Usługi opiekuńcze świadczone w społeczności lokalnej, w formach dziennych i całodobowych, 2. Tworzenie warunków i usług w zakresie opieki osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w miejscu zamieszkania, 3. Wsparcie opiekunów faktycznych (nieformalnych) osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu <p>W ramach powyższych punktów przewiduje się jako uzupełnienie tych działań szkolenie kadr na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • JST i ich jednostki organizacyjne, • Związki, porozumienia i stowarzyszenia jst, • Podmioty świadczące usługi społeczne, • Organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie, statutowo działające w obszarze pomocy i integracji społecznej. • PES, • Instytucje pomocy i integracji społecznej, • Uczelnie, 	<ul style="list-style-type: none"> • Osoby lub rodziny zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz otoczenie tych osób (w tym opiekunowie faktyczni); • Osoby z niepełnosprawnością oraz ich otoczenie 	DW EFS DW EFRR				X	X	X	X	X

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Adresaci	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024			
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw
		<ul style="list-style-type: none"> Kościóły i związki wyznaniowe oraz ich osoby prawne, Przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r., poz. 162) we wszelkich formach przewidzianych dla wykonywania działalności gospodarczej, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. 										
2.	Otwarty nabór wniosków na wspieranie podmiotów służących rehabilitacji osób z niepełnosprawnością w tworzeniu miejsc pozbawionych barier architektonicznych w celu poszerzenia działalności w środowisku lokalnym	<ul style="list-style-type: none"> Podmioty nie będące przedsiębiorcami 	<ul style="list-style-type: none"> Osoby z niepełnosprawnością i ich otoczenie 	ROPS				X	X	X	X	X
3.	Wspieranie funkcjonowania i tworzenia ZAZ które zwiększają aktywność społeczną i zawodową osób z niepełnosprawnością	<ul style="list-style-type: none"> Gmina, powiat, fundacja, stowarzyszenie lub inna organizacja społeczna, której statutowym 	<ul style="list-style-type: none"> Osoby z niepełnosprawnością i ich otoczenie 	ROPS				X	X	X	X	X

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Adresaci	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
		zadaniem jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnością											
4.	Konkurs ofert na wspieranie realizacji zadań publicznych z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnością (zlecenie zadań NGO)	<ul style="list-style-type: none"> Organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie 	<ul style="list-style-type: none"> Osoby z niepełnosprawnością i ich otoczenie 	ROPS				X	X	X	X	X	X
5.	Konkurs ofert na wspieranie realizacji zadań publicznych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych (zlecenie zadań NGO)	<ul style="list-style-type: none"> Organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie 	<ul style="list-style-type: none"> Osoby lub rodziny wykluczone lub zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz otoczenie tych osób (w tym opiekunowie faktyczni) 	ROPS	X	X	X	X	X	X	X	X	X
6.	Organizacja konkursów: „Aktywny Senior” i „Gmina przyjazna Seniorom”	<ul style="list-style-type: none"> JST i ich jednostki organizacyjne, Podmioty świadczące usługi społeczne Organizacje pozarządowe oraz 	<ul style="list-style-type: none"> Osoby powyżej 60 roku życia Samorząd terytorialny 	ROPS				X	X	X	X	X	X

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Adresaci	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024			
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw
		<p>podmioty wymienione w art. 3 ust 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie, statutowo działające w obszarze pomocy i integracji społecznej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instytucje pomocy i integracji społecznej 	szczebla gminnego									
7.	Organizacja „Wojewódzkiego Dnia Rodzin”	<ul style="list-style-type: none"> • Podmioty świadczące usługi społeczne • Organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie, statutowo działające w obszarze pomocy i integracji społecznej, • PES 	<ul style="list-style-type: none"> • Osoby lub rodziny wykluczone lub zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz otoczenie tych osób (w tym opiekunowie faktyczni), • Seniorzy, • Rodziny zastępcze i adopcyjne 	ROPS			X				X	

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Adresaci	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024			
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw
8.	Udział w programie Ogólnopolska Karta Seniora	<ul style="list-style-type: none"> ROPS 	<ul style="list-style-type: none"> Osoby w wieku 60+ 	Stowarzyszenie MANKO Międzynarodowy Instytut Rozwoju Społecznego w Krakowie	X	X	X	X	X	X	X	X
9.	<p>Realizacja projektu Polityka senioralna EFS +</p> <ol style="list-style-type: none"> Usługi opiekuńcze świadczone w społeczności lokalnej, w formach dziennych i całodobowych Tworzenie warunków i usług w zakresie opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w miejscu zamieszkania Wsparcie opiekunów faktycznych (nieformalnych) osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu 	<ul style="list-style-type: none"> Jednostki organizacyjne działające w imieniu jednostek samorządu terytorialnego 	<ul style="list-style-type: none"> Osoby lub rodziny wykluczone lub zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz otoczenie tych osób (w tym opiekunowie faktyczni), Seniorzy 65+ 	ROPS				X	X	X	X	X

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Adresaci	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
	W ramach powyższych punktów przewiduje się jako uzupełnienie tych działań szkolenie kadr na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej												
10.	<p>Realizacja projektu „Liderzy kooperacji”:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Organizowanie szkoleń dla kadr pomocy i integracji społecznej w zakresie zarządzania i prowadzenia CUS 2. Doradztwo w zakresie tworzenia CUS 3. Organizowanie szkoleń z zakresu opracowywania LPDI 4. Doradztwo w zakresie opracowywania LPDI 5. Organizowanie ogólnopolskiego Forum Centrów Usług Społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> • ROPS 	<ul style="list-style-type: none"> • JST i ich jednostki organizacyjne, • Podmioty świadczące usługi społeczne, • Organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie, s tatutowo działające w obszarze pomocy i integracji społecznej. 	MRIPS - IP				X	X	X	X	X	X

Obszar III. Rozwój usług w społeczności lokalnej dla osób z problemami zdrowia psychicznego

1. Kluczowe wnioski z diagnozy:

- ✓ Nierównomierny dostęp do opieki psychiatrycznej w regionie, w szczególności ograniczony dostęp do świadczeń opieki psychiatrycznej dla mieszkańców wsi.
- ✓ Trudności w dostępie do poradni psychologiczno-pedagogicznych (długi czas oczekiwania)
- ✓ Brak dostępu do kompleksowego leczenia psychiatrycznego dzieci i młodzieży.
- ✓ Zbyt mała ilość środowiskowych form wsparcia tj.: centra zdrowia psychicznego, zespoły leczenia środowiskowego, środowiskowe domy samopomocy typu A (*tylko dla osób z zaburzeniami psychicznymi*), ośrodki interwencji kryzysowej, mieszkania chronione /o charakterze wspomagającym dla osób chorujących psychicznie.

2. Założenia dotyczące deinstytucjonalizacji wynikające z wniosków z diagnozy

Lata 2020 – 2021 były trudnym czasem dla podmiotów świadczących usługi z zakresu oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Z powodu pandemii COVID-19 swoją działalność znacząco ograniczyły organizacje pozarządowe, środowiskowe domy samopomocy, czy warsztaty terapii zajęciowej. Jednocześnie, pandemia COVID-19 spowodowała narastanie wśród populacji skali zaburzeń psychicznych. Przebywanie w długotrwałej izolacji, konsekwencje gospodarcze pandemii, obawy przed utratą zatrudnienia spowodowały, że liczba osób doświadczających kryzysu psychicznego w codziennym życiu stale wzrasta. Osobami szczególnie narażonymi na negatywne konsekwencje tego stanu rzeczy są dzieci i młodzież. Nie bez znaczenia dla kondycji psychicznej mieszkańców województwa pozostaje sytuacja związana z wojną w Ukrainie, czy kryzys gospodarczy i rosnąca inflacja.

Kluczowym dla Samorządu Województwa Lubelskiego jest wsparcie działań na rzecz szeroko rozumianego procesu deinstytucjonalizacji, a więc rozwoju usług środowiskowych jak najbliższe miejsca zamieszkania. W działalności wszystkich podmiotów zaangażowanych we wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi należy zwrócić szczególną uwagę na kwestię dostępności do profesjonalnej pomocy zarówno w zakresie usług zdrowotnych, jak i dostępie do informacji, specjalistycznego poradnictwa, interwencji kryzysowej, usług ośrodków wsparcia, ale także stałego wzmacniania kwalifikacji kadry pracującej z osobami w kryzysie psychicznym i ich rodzinami. Celem takiego kierunku działań jest ograniczenie liczby hospitalizacji z powodu zaburzeń psychicznych, ograniczenie liczby osób przebywających w domach pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz poszerzenie oferty pomocowej jak w środowisku lokalnym. Oferta ta ma pozwolić na wybór usług uwzględniających podmiotowość jednostki, jej indywidualne potrzeby i możliwość pełnienia przez nią dotychczasowych ról społecznych.

3. Rekomendacje

- ✓ Rozwój usług w miejscu zamieszkania, w szczególności specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- ✓ Rozwój dziennych form pomocy i wsparcia, zwłaszcza na terenach wiejskich – upowszechnianie działalności ośrodków wsparcia, w tym środowiskowych domów samopomocy oraz mieszkań chronionych;
- ✓ Rozwój form wsparcia o charakterze samopomocowym – klubów samopomocy, kręgów wsparcia, grup samopomocowych;

- ✓ Stałe wzmacnianie kompetencji kadry realizującej usługi na rzecz osób z doświadczeniem kryzysu psychicznego;
- ✓ Wspieranie podmiotów świadczących usługi społeczne dla osób w kryzysie psychicznym – organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej
- ✓ Wspieranie rozwoju specjalistycznego poradnictwa, w szczególności poprzez wspieranie rozwoju centrów usług społecznych i ośrodków interwencji kryzysowej/punktów interwencji kryzysowej.

4. CEL do 2030 r.:

Poprawa dostępu do kompleksowych form opieki psychiatrycznej i pozamedycznego oparcia społecznego dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych doświadczających kryzysu psychicznego.

5. Rezultaty planowane do osiągnięcia przez samorząd województwa w okresie realizacji danego Planu wraz ze wskaźnikami:

- Utworzenie 5 mieszkań chronionych na rzecz osób z doświadczeniem kryzysu psychicznego
- Utworzenie 10 Centrów Usług Społecznych, w katalogu których świadczone będą usługi wspierające osoby z doświadczeniem kryzysu psychicznego
- Podniesienie kompetencji kadry świadczącej usługi społeczne na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi
- Wzrost liczby gmin, w których uruchomiono specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- Wzrost liczby gmin, w których zabezpieczonoienne formy pobytu i wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- Wzrost liczby osób z zaburzeniami psychicznymi, które skorzystały ze specjalistycznych usług opiekuńczych lub dziennych form pobytu
- Rozwój usług specjalistycznych i interwencyjnych dla osób doświadczających kryzysu (w tym wsparcie tworzenia i rozwoju ośrodków interwencji kryzysowej i punktów interwencji kryzysowej);
- Wsparcie finansowe organizacji pozarządowych działających na rzecz wsparcia osób z doświadczeniem kryzysu psychicznego;
- Upowszechnianie informacji o dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z doświadczeniem kryzysu psychicznego

6. Wskaźniki:

Tabela 6. Wskaźniki realizacji działań w ramach obszaru III - Rozwój usług w społeczności lokalnej dla osób z problemami zdrowia psychicznego

Lp.	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa (do końca 2024 r.)
1	Liczba nowoutworzonych mieszkań chronionych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	-	5
2	Liczba Centrów Usług Społecznych, w katalogu których świadczone będą usługi wspierające osoby z doświadczeniem kryzysu psychicznego	4	14
3	Liczba pracowników jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej świadczących usługi społeczne na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi, którzy podnieśli swoje kwalifikacje	-	100
4	Liczba utworzonych ośrodków interwencji kryzysowej/punktów interwencji kryzysowej	12	14
5	Liczba gmin, w których uruchomiono specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	89	100
6	Liczba gmin, w których zabezpieczonoienne formy pobytu i wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (środowiskowe domy samopomocy, kluby samopomocy, warsztaty terapii zajęciowej)	62	80
7	Liczba aktualizacji informatora o dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z doświadczeniem kryzysu psychicznego	1	1 (corocznie)
8	Liczba organizacji pozarządowych świadczących usługi na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi objętych wsparciem finansowym	11	14

7. Działania wraz z harmonogramem

Tabela 7. Działania wraz z harmonogramem w ramach obszaru III - Rozwój usług w społeczności lokalnej dla osób z problemami zdrowia psychicznego

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Adresaci	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024			
					I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.
1.	Utworzenie 5 mieszkań chronionych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	<ul style="list-style-type: none"> Jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe 	<ul style="list-style-type: none"> Osoby z zaburzeniami psychicznymi 	DW EFRR					X	X	X	X
2.	Wsparcie finansowe organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi	<ul style="list-style-type: none"> Organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie 	<ul style="list-style-type: none"> Osoby z zaburzeniami psychicznymi i ich otoczenie 	ROPS	X	X	X	X	X	X	X	X
3.	Wsparcie w tworzeniu i funkcjonowaniu centrów usług społecznych	<ul style="list-style-type: none"> Jednostki samorządu terytorialnego 	<ul style="list-style-type: none"> Osoby z zaburzeniami psychicznymi i ich otoczenie 	DW EFS					X	X	X	X
4.	Aktualizacja informatora o dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi	<ul style="list-style-type: none"> Jednostki samorządu terytorialnego, jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej, organizacje 	<ul style="list-style-type: none"> Osoby z zaburzeniami psychicznymi i ich otoczenie 	ROPS				X				X

		pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej											
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Obszar IV. Rozwój usług w społeczności lokalnej dla osób w kryzysie bezdomności zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym

1. Kluczowe wnioski z diagnozy:

Diagnoza przeprowadzona w obszarze dotyczącym osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością pozwoliła na wyodrębnienie kilku najważniejszych trudności i problemów:

- ✓ Niewystarczającego systemu działań profilaktycznych, w tym poradnictwa specjalistycznego, psychologicznego, prawnego, doradztwa, terapii uzależnień, itp
- ✓ Niewystarczającej liczby mieszkań chronionych, wspomaganych i innych form mieszkalnictwa, a także utrudnionego dostępu do mieszkań np. w ramach modelu „najpierw mieszkanie” czy te z najmu socjalnego.

2. Założenia dotyczące deinstytucjonalizacji wynikające z wniosków z diagnozy

Bezdomność jest jedną z najbardziej skrajnych form wykluczenia społecznego. Czynniki mające wpływ na bezdomność to trudna sytuacja mieszkaniowa, problemy rodzinne, utrudniony dostęp do rynku pracy, w tym długotrwałe bezrobocie, ubóstwo, pozbawienie mieszkania (eksmisja), brak miejsca do mieszkania po opuszczeniu różnego typu instytucji połączone z brakiem lub niewystarczającą integracją społeczną. Trudno mówić o jednej głównej przyczynie bezdomności, ale o współwystępowaniu wielu krytycznych zdarzeń, które w konsekwencji prowadzą do stanu wykluczenia. Dostęp do poradnictwa, doradztwa, terapii pozwoliłby na ograniczenie problemu bezdomności, a osoby bezdomne miałyby wsparcie w powrocie do społeczeństwa.

Istotnym elementem wsparcia świadczonego w środowisku jest możliwość przebywania w mieszkaniu chronionym, które jest formą pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu. Ważną rolę odgrywa w procesie wsparcia osób bezdomnych udostępnianie i rozwijanie innych form pomocy pozainstytucjonalnej, np. „najpierw mieszkanie” będące specjalistyczną formą pomocy kierowaną do osób od lat korzystających z tradycyjnej pomocy z tytułu bezdomności i mimo tego nadal pozostających bez domu: cierpiących z powodu zaburzeń psychicznych lub uzależnionych.

Stąd potrzeba propagowania i rozwoju różnorodnych rozwiązań mieszkaniowych, mając na uwadze możliwość zaadaptowania ich do lokalnych warunków i możliwości, a także popularyzacja wiedzy o modelu „najpierw mieszkanie” oraz najmie socjalnym.

3. Rekomendacje

- ✓ Dostęp do poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego, prawnego, doradztwa, terapii uzależnień itp. przyczyni się do wsparcia osób zagrożonych bezdomnością oraz w kryzysie bezdomności, pomoże zapobiegać problemowi bezdomności, a osobom bezdomnym umożliwi wyjście z kryzysu.
- ✓ Polityka mieszkaniowa jest jednym z kluczowych obszarów procesu deinstytucjonalizacji i włączenia społecznego osób zagrożonych bezdomnością i w kryzysie bezdomności. Dla wielu a nich podstawową kwestią jest dostępność fizyczna oraz przystępność cenowa mieszkań, które są bezpieczne i nie sprzyjają izolacji. W związku z tym konieczny jest rozwój mieszkalnictwa chronionego oraz innych form mieszkalnictwa, w tym wspieranie programów opartych na modelu „najpierw mieszkanie” i innych modelach mających na celu wyjście osoby z kryzysu bezdomności.

- ✓ Wsparcie rozwoju infrastruktury wykorzystywanej w ramach najmu socjalnego jest odpowiedzią na potrzebę wynajmu mieszkania przez osoby, które po cenach rynkowych nie mogą sobie na to pozwolić. Są to mieszkania wchodzące w skład gminnych zasobów lokalowych, ale także przez gminę gospodarowane. Działalność tego typu przyczyni się do zwiększenia dostępności mieszkań bez konieczności ponoszenia wydatków na budowę nowych obiektów wskutek użytkowania mieszkań istniejących. Pozwoli także na rozszerzenie oferty mieszkaniowej dla osób o niskich i średnich dochodach, dla których zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych na zasadach rynkowych byłoby niemożliwe.

4. CEL do 2030 r.

Stworzenie kompleksowego i skutecznego systemu usług dla osób w kryzysie bezdomności oraz zagrożonych bezdomnością lub wykluczeniem mieszkaniowym.

5. Rezultaty planowane do osiągnięcia przez samorząd województwa w okresie realizacji Planu

Wsparcie rozwoju usług świadczonych w formie pozainstytucjonalnej zapobiegających bezdomności lub wykluczeniu mieszkaniowemu oraz skierowanych do osób w kryzysie bezdomności, w tym:

- ✓ zwiększenie skali usług profilaktycznych i interwencyjnych w województwie w tym m.in. poradnictwa specjalistycznego, doradztwa, terapii uzależnień i innych w gminach, w których przebywa największa liczba osób bezdomnych
- ✓ rozwój mieszkań chronionych, wspomaganych, treningowych oraz innych form mieszkalnictwa, w tym programu Najpierw Mieszkanie, co przyczyni się do zwiększenia skali usług świadczonych w różnych formach mieszkalnictwa o 4 mieszkania
- ✓ wsparcie infrastruktury wykorzystywanej w ramach najmu socjalnego poprzez uruchomienie 3 lokali w ramach najmu socjalnego przeznaczonych dla osób w kryzysie bezdomności oraz zagrożonych bezdomnością lub wykluczeniem mieszkaniowym.

6. Wskaźniki:

Tabela 8. Wskaźniki realizacji działań w ramach obszaru IV - Rozwój usług w społeczności lokalnej dla osób w kryzysie bezdomności zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym

Lp.	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa (do końca 2024 r.)
1.	Liczba gmin, w których realizowane są usługi profilaktyczne i interwencyjne dla osób w kryzysie bezdomności, w tym m.in. poradnictwa specjalistycznego, doradztwa, terapii uzależnień i innych finansowane ze środków samorządu województwa lubelskiego	3 gminy (2021 rok)	5 gmin
2.	Liczba funkcjonujących mieszkań chronionych, wspomaganych dla osób w kryzysie bezdomności	b.d.	o 4 więcej
3.	Liczba nowoutworzonych mieszkań wspomaganych, chronionych i innych	-	4
4.	Liczba lokali utworzonych w ramach najmu socjalnego	-	3

7. Działania wraz z harmonogramem

Tabela 9. Działania wraz z harmonogramem w ramach obszaru IV - Rozwój usług w społeczności lokalnej dla osób w kryzysie bezdomności zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Adresaci	Realizator/ Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024			
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw
1	Wsparcie rozwoju usług świadczonych w formie pozainstytucjonalnej zapobiegających bezdomności lub wykluczeniu mieszkaniowemu oraz skierowanych do osób w kryzysie bezdomności, w tym: prowadzenie działań profilaktycznych i interwencyjnych – w tym m.in. poradnictwa specjalistycznego, doradztwa, terapii uzależnień i innych realizowanych w ramach konkursów dla organizacji pozarządowych przez ROPS	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacje pozarządowe • PES • Instytucje pomocy i integracji społecznej, instytucje prowadzące pracę z rodziną • Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych • Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie statutowo działające w obszarze pomocy i integracji 	<ul style="list-style-type: none"> • Osoby z doświadczeniem kryzysu bezdomności 	ROPS	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Rozwój mieszkań chronionych oraz innych form mieszkalnictwa, w tym w ramach programu Najpierw Mieszkanie	<ul style="list-style-type: none"> • JST i ich jednostki organizacyjne • Związki, porozumienia i stowarzyszenia JST • Organizacje pozarządowe 	<ul style="list-style-type: none"> • Osoby z doświadczeniem kryzysu bezdomności oraz ich rodziny 	DW EFRR					X	X	X	X

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Adresaci	Realizator/ Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024			
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw
		<ul style="list-style-type: none"> • PES • Instytucje pomocy i integracji społecznej, instytucje prowadzące pracę z rodziną • Podmioty świadczące usługi społeczne użyteczności publicznej, w tym m.in. ośrodki wsparcia (w tym specjalistyczne ośrodki wsparcia), instytucje wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, jednostki specjalistycznego poradnictwa • Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych – Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie statutowo działające w obszarze pomocy i integracji 										

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Adresaci	Realizator/ Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024			
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw
3.	Wsparcie infrastruktury wykorzystywanej w ramach najmu socjalnego	<ul style="list-style-type: none"> JST i ich jednostki organizacyjne Związki, porozumienia i stowarzyszenia JST Organizacje pozarządowe PES Instytucje pomocy i integracji społecznej, instytucje prowadzące pracę z rodziną Podmioty świadczące usługi społeczne użyteczności publicznej, w tym m.in. ośrodki wsparcia (w tym specjalistyczne ośrodki wsparcia), instytucje wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, jednostki specjalistycznego poradnictwa – Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych – Podmioty wymienione w art. 3 ust 2 i 3 ustawy o pożytku 	<ul style="list-style-type: none"> Osoby z doświadczeniem kryzysu bezdomności oraz ich rodziny 	DW EFRR					X	X	X	X

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Adresaci	Realizator/ Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024			
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw
		publicznym i o wolontariacie statutowo działające w obszarze pomocy i integracji										

Obszar V. Rozwój usług na rzecz obywateli państw trzecich, w tym migrantów/uchodźców

1. Kluczowe wnioski z diagnozy

- ✓ Brak dostępu do kompleksowych, dostosowanych do potrzeb odbiorców skoordynowanych usług w zakresie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, (szczególnie osób opuszczających Ukrainę w związku z agresją Federacji Rosyjskiej)
- ✓ Nierównomierny dostęp do usług integrujących obywateli państw trzecich na rynku pracy, w tym wsparcia w zakresie: podniesienia, aktualizacji, dostosowania do polskiego rynku pracy kwalifikacji i kompetencji zawodowych, podniesienia znajomości języka polskiego, wsparcia informacyjne w zakresie przysługujących praw i obowiązków, zasad funkcjonowania polskiego rynku pracy, systemów zabezpieczenia społecznego, wsparcie tłumaczeniowe, wsparcie w zakresie kontaktów z lokalnymi instytucjami, pomoc w poszukiwaniu zakwaterowania itp. usług dostosowanych do zdiagnozowanych potrzeb odbiorców;
- ✓ Niewystarczające wsparcie skierowane do pracodawców zatrudniających obywateli państw trzecich w zakresie m.in. przeciwdziałania konfliktom na tle różnic kulturowych, uwzględnienia odmienności kulturowych w zarządzaniu przedsiębiorstwem
- ✓ Niewystarczający dostęp do podmiotów koordynujących działania dot. zabezpieczenia bytowego, integracji i zatrudnienia
- ✓ Brak skoordynowanych działań ukierunkowanych na integrację w polskim społeczeństwie skierowanych do obywateli państw trzecich, w szczególności dzieci. Działania wspierające tworzenie sieci wsparcia (w szczególności skierowanych do kobiet i dzieci, młodzieży), dostęp do pomocy psychologicznej, terapeutycznej, informowanie w zakresie funkcjonowania polskiego państwa w zakresie m.in. potrzeb społecznych, inicjatyw ukierunkowanych na wzmocnienie pozytywnego nastawienia otoczenia w miejscu pracy, zamieszkania lub szkole, włączenia poprzez kulturę (otwartość instytucji kultury, jak też możliwość ekspresji własnej kultury).
- ✓ Nierównomierny dostęp do infrastruktury mieszkań o charakterze chronionym, wspomaganych, mieszkań z usługami, oferującymi wsparcie osobom pełnoletnim, które potrzebują pomocy w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonej przez jednostkę całodobowej opieki, w tym: obywatelom państw trzecich (szczególnie osobom opuszczającym Ukrainę w związku z agresją Federacji Rosyjskiej).

2. Założenia dotyczące deinstytucjonalizacji wynikające z wniosków z diagnozy

Główne założenia dotyczące deinstytucjonalizacji w tym obszarze opierają się na rozwoju oferty kompleksowych, zindywidualizowanych usług na rzecz obywateli państw trzecich (OPT), w tym migrantów, świadczonych jak najbliżej miejsca zamieszkania, w formach dziennych, dostosowanych do indywidualnych potrzeb OPT, pracodawców i środowisk lokalnych, mających na celu wspieranie integracji społeczno-gospodarczej w/w odbiorców.

3. Rekomendacje

- ✓ utworzenie kompleksowego systemu wsparcia obywateli państw trzecich (OPT), w tym migrantów oraz pracodawców w procesie integracji cudzoziemców na rynku pracy, uwzględniającego różne potrzeby OPT i pracodawców;
- ✓ usługi dla cudzoziemców, które pozwolą im na lepsze funkcjonowanie w polskim społeczeństwie, m.in. kursy języka polskiego, szkolenia z zakresu wartości i kultury

- polskiej, szkolenia zawodowe, dostarczanie praktycznych informacji dotyczących różnych aspektów życia w Polsce;
- ✓ stworzenie zachęt dla NGO, JST, grup nieformalnych do podejmowania działań w zakresie integracji na poziomie lokalnym, w tym usprawnienie przepływu informacji pomiędzy instytucjami i organizacjami ze wszystkich sektorów zaangażowanych w niesienie pomocy OPT;
  - ✓ zatrudnienie osób z Ukrainy znających j. polski w stopniu komunikatywnym jako osoby pracujące w podmiotach opieki zdrowotnej i podmiotach/instytucjach świadczących usługi społeczne (celem zwiększenia komunikacji między cudzoziemcem a pracownikiem instytucji świadczącej usługi;
  - ✓ współtworzenie oraz realizacja wraz z osobami z doświadczeniem uchodźczym oferty społecznej i kulturalnej dopasowanej do potrzeb społeczności lokalnej;
  - ✓ działania na rzecz społeczeństwa przyjmującego, w tym dot. różnic kulturowych;
  - ✓ budowanie potencjału podmiotów działających na rzecz migrantów, w tym kształcenie kadr w zakresie integracji międzykulturowej.
  - ✓ koordynacja działań na rzecz włączenia OPT do społeczności i wsparcia usamodzielnienia.

4. CEL do 2030 r.

Integracja społeczno-gospodarcza obywateli państw trzecich, w tym migrantów oraz osób przebywających na terenie Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

5. Rezultaty planowane do osiągnięcia przez samorząd województwa w okresie realizacji Planu:

- kompleksowe działania integracyjne w celu poprawy funkcjonowania w polskim społeczeństwie obywateli państw trzecich oraz osób przebywających na terenie Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa;
- wsparcie mieszkaniowe skierowane do szerokiej grupy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w tym migrantów oraz osób przebywających na terenie Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa;
- poprawa sytuacji obywateli państw trzecich na rynku pracy
- wzrost aktywności zawodowej obywateli państw trzecich i ich uczestnictwa w życiu społecznym Lubelszczyzny.

6. Wskaźniki:

Tabela 10. Wskaźniki realizacji działań w ramach obszaru V - Rozwój usług na rzecz obywateli państw trzecich, w tym migrantów/uchodźców

7.	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa (do końca 2024 r.)*
1	Liczba osób z krajów trzecich objętych wsparciem w programie	-	1030
2	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	-	50
3	Liczba osób, poszukujących pracy po opuszczeniu programu	-	40
4	Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne	-	1
5	Liczba osób, którym udzielono ochrony czasowej w związku z wojną w Ukrainie, objętych wsparciem w programie	-	80

*Źródło danych: system teleinformatyczny

8. Działania wraz z harmonogramem

Tabela 11. Działania wraz z harmonogramem w ramach obszaru V - Rozwój usług na rzecz obywateli państw trzecich, w tym migrantów/uchodźców

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Adresaci	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
1.	<p>Działania wspierające integrację obywateli państw trzecich, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie sieci wsparcia/kręgów wsparcia (w szczególności skierowanych do kobiet i dzieci, młodzieży), -pomoc psychologiczna, terapeutyczna, - usługi poprawiające funkcjonowanie w społeczeństwie polskim; kursy języka polskiego, szkolenia z zakresu wartości i kultury polskiej etc. - wzmocnienie pozytywnego nastawienia otoczenia w miejscu np. zamieszkania , szkole, pracy, zamieszkania (w relacji obywatel państwa trzeciego – społeczność lokalna) - włączanie poprzez kulturę (otwartość instytucji kultury na obywateli z krajów trzecich np. poprzez tłumaczenie informacji o wydarzeniach i wydarzenia w językach obcych, zapewnienie 	<ul style="list-style-type: none"> • Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, • Związki, porozumienia i stowarzyszenia jst, • Instytucje pomocy i integracji społecznej, • Podmioty świadczące usługi społeczne, • Podmioty ekonomii społecznej, • Podmioty reintegracyjne, • Instytucje rynku pracy, • Organizacje pozarządowe, • Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, 	<ul style="list-style-type: none"> • Obywatele państw trzecich 	Środki EFS+ Samorząd Województwa (WUP)			X						

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Adresaci	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024			
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw
	do ekspresji kultury obywateli państw trzecich).	<ul style="list-style-type: none"> Przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r., poz. 162) we wszelkich formach przewidzianych dla wykonywania działalności gospodarczej, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. 										
2.	Wsparcie integracji obywateli państw trzecich w zakresie instytucjonalno-administracyjnym (w tym wsparcie informacyjne w zakresie przysługujących praw i obowiązków, zasad funkcjonowania polskiego państwa i administracji, systemów zabezpieczenia społecznego, w tym opieki zdrowotnej, wsparcie tłumaczeniowe	<ul style="list-style-type: none"> Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, Związki, porozumienia i stowarzyszenia jst, – Instytucje pomocy i integracji społecznej, Podmioty świadczące usługi społeczne, Podmioty ekonomii społecznej, 	<ul style="list-style-type: none"> Obywatele państw trzecich, ich rodziny i otoczenie 	Środki EFS+ Samorząd Województwa (WUP)			X					

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Adresaci	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024			
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw
		<ul style="list-style-type: none"> • Podmioty reintegracyjne, • Instytucje rynku pracy, • Organizacje pozarządowe, • Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, • Przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r., poz. 162) we wszelkich formach przewidzianych dla wykonywania działalności gospodarczej, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. 										
3.	Budowanie potencjału NGO do pracy z obywatelami państwa trzecich (działanie realizowane	<ul style="list-style-type: none"> • Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, 	<ul style="list-style-type: none"> • Obywatele państw trzecich 	Środki EFS Samorząd Województwa (WUP)			X					

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Adresaci	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024			
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw
	wyłącznie w połączeniu z realizacją działania nr 1 lub 2)	<ul style="list-style-type: none"> • Związki, porozumienia i stowarzyszenia jst, • Instytucje pomocy i integracji społecznej, • Podmioty świadczące usługi społeczne, • Podmioty ekonomii społecznej, • Podmioty reintegracyjne, • Instytucje rynku pracy, • Organizacje pozarządowe, • Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, • Przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r., poz. 162) we wszelkich formach 										

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Adresaci	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
		przewidzianych dla wykonywania działalności gospodarczej, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.											
4.	Działania wspierające integrację obywateli państw trzecich na rynku pracy, w szczególności poprzez podniesienie, aktualizację lub dostosowanie do polskiego rynku pracy kwalifikacji zawodowych, a dodatkowo także m.in. kompetencji i wiedzy w zakresie przysługujących praw i obowiązków, zasad funkcjonowania polskiego rynku pracy, systemów zabezpieczenia społecznego, w tym opieki zdrowotnej.	<ul style="list-style-type: none"> • Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, • Związki, porozumienia i stowarzyszenia jst, • Instytucje pomocy i integracji społecznej, • Podmioty świadczące usługi społeczne, • Podmioty ekonomii społecznej, • Podmioty reintegracyjne, • Instytucje rynku pracy, • Organizacje pozarządowe, • Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i 	<ul style="list-style-type: none"> • Obywatele państw trzecich i ich otoczenie 	Środki EFS Samorząd Województwa (WUP)					X				

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Adresaci	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024			
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw
		<p>związków wyznaniowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> Przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r., poz. 162) we wszelkich formach przewidzianych dla wykonywania działalności gospodarczej, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. 										
5.	<p>Budowanie zdolności instytucjonalnej/administracyjnej w samorządach lokalnych:</p> <p>a) Utworzenie Centrum Integracji jako instytucji odpowiedzialnej za budowanie potencjału do pracy z obywatelami państw trzecich i wspieranie procesu integracji OPT, w szczególności poprzez budowę potencjału kadrowego (w tym prowadzenie kształcenia</p>	<ul style="list-style-type: none"> Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, Związki, porozumienia i stowarzyszenia jst, Instytucje pomocy i integracji społecznej, Podmioty świadczące usługi społeczne, 	<ul style="list-style-type: none"> Obywatele państw trzecich i ich otoczenie 	DW EFS					X			

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Adresaci	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024			
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw
	<p>kadr i organizacji szkoleń), a także świadczenie usług informacyjnych, wsparcie asystentów / doradców multikulturowych, doradztwo specjalistyczne, kursy nauki języka polskiego dla obcokrajowców, organizację kursów adaptacyjnych dla OPT, wsparcie wymiany dobrych praktyk oraz sieciowanie podmiotów zajmujących się integracją OPT</p> <p>b) zatrudnienie obywateli państw trzecich, w tym Ukraińców znających język polski w stopniu co najmniej komunikatywnym, jako osób pracujących w podmiotach opieki zdrowotnej, placówkach oświatowych, podmiotach/instytucjach świadczących usługi społeczne, zawodowe, celem zwiększenia komunikacji pomiędzy obywatelami państw trzecich, w tym Ukraińców a pracownikami ww. instytucji</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Podmioty ekonomii społecznej, • Podmioty reintegracyjne, • Instytucje rynku pracy, • Organizacje pozarządowe, • Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, • Przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r., poz. 162) we wszelkich formach przewidzianych dla wykonywania działalności gospodarczej, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. • Jednostka samorządu województwa 										

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Adresaci	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024				
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	
	c)szkolenia kadr pracujących z OPT.	lubelskiego w zakresie tworzenia i funkcjonowania Centrum Integracji											
6.	Wsparcie infrastruktury (mieszkania/lokale - z wyłączeniem budowy nowych obiektów) wykorzystywanej w ramach miejsc tymczasowego pobytu dla obywateli państw trzecich w tym osób uciekających z Ukrainy objętych indywidualnym planem integracji w powiązaniu z działaniami EFS+)	<ul style="list-style-type: none"> Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia Jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną Kościóły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, Organizacje pozarządowe- Jednostka samorządu województwa lubelskiego w zakresie tworzenia i funkcjonowania miejsc 	<ul style="list-style-type: none"> Obywatele państw trzecich i ich rodziny 	DW EFRR	X								

Lp.	Działanie	Beneficjenci	Adresaci	Dysponent funduszy	Rok 2023				Rok 2024			
					I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw	I. kw	II. kw	III. kw	IV. kw
		tymczasowego pobytu (ROPS).										

Spis tabel

Tabela 1. Spis skrótów.....	3
Tabela 2. Wskaźniki realizacji działań w ramach obszaru I - Zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci	11
Tabela 3. Działania wraz z harmonogramem w ramach obszaru I - Zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci	13
Tabela 4. Wskaźniki realizacji działań w ramach obszaru II - Rozwój usług w społeczności lokalnej dla osób potrzebujących wsparcia	44
Tabela 5. Działania wraz z harmonogramem w ramach obszaru II - Rozwój usług w społeczności lokalnej dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność oraz usług dla ich opiekunów i rodzin	45
Tabela 6. Wskaźniki realizacji działań w ramach obszaru III - Rozwój usług w społeczności lokalnej dla osób z problemami zdrowia psychicznego	53
Tabela 7. Działania wraz z harmonogramem w ramach obszaru III - Rozwój usług w społeczności lokalnej dla osób z problemami zdrowia psychicznego	54
Tabela 8. Wskaźniki realizacji działań w ramach obszaru IV - Rozwój usług w społeczności lokalnej dla osób w kryzysie bezdomności zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym	58
Tabela 9. Działania wraz z harmonogramem w ramach obszaru IV - Rozwój usług w społeczności lokalnej dla osób w kryzysie bezdomności zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym.....	59
Tabela 10. Wskaźniki realizacji działań w ramach obszaru V - Rozwój usług na rzecz obywateli państw trzecich, w tym migrantów/uchodźców	65
Tabela 11. Działania wraz z harmonogramem w ramach obszaru V - Rozwój usług na rzecz obywateli państw trzecich, w tym migrantów/uchodźców	66